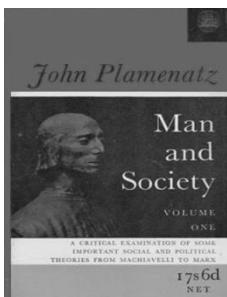

Book Review:

Man and Society: Volume one and Volume two

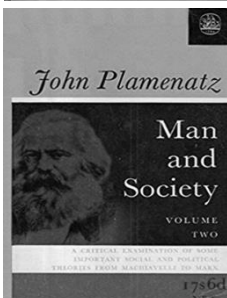
โชติสา ขาวสนิท *

Plamenatz, John. 1963

Man and Society: From the Middle Ages to Locke,
Volume one

London: Longman, 408 pages

Man and Society: A Critical Examination of Some
Important Social and Political Theories from
Machiavelli to Marx, Volume two

London: Longman, 472 pages

“มนุษย์และสังคม : บทตรวจสอบเชิงวิพากษ์ต่อทฤษฎีที่สำคัญในทาง
การเมืองและสังคมบางทฤษฎี จากมาคิอาเวลลี ถึง มาร์กซ์” (Man and society : a

* อาจารย์ประจำ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนุรพา
(A lecturer of Department of Political Science, Faculty of Political Science and Law,
Burapha University) Email: shotisa@yahoo.com

critical examination of some important social and political theories from Machiavelli to Marx) เป็นหนังสือแนวทฤษฎี และปรัชญาการเมืองที่น่าอ่านเล่มหนึ่ง หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยสองเล่มย่อย เล่มแรก กล่าวถึงแนวคิดของมาคิอาเวลลีจนถึงแนวคิดของรุสโซ ส่วนเล่มที่สองกล่าวถึงแนวคิดของเบนแรม จนถึงแนวคิดของมาร์กซ์ เนื้อหาภายในผ่านการขบคิดกลั่นกรองมาเป็นอย่างดีและช่วยให้เราเห็นจุดแข็ง และข้อเวิ้งของนักคิดที่จอห์น พลามินาตซ์ ผู้เขียนนำมาวิเคราะห์ด้วย

พลามินาตซ์ เป็นนักปรัชญาการเมือง และอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยออกฟอร์ด พลามินาตซ์มีชีวิตอยู่ช่วง 16 พฤษภาคม ค.ศ. 1912 - 19 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1919 พลามินาตซ์มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างดีจากการวิเคราะห์พันธกรณีทางการเมืองและการนำเสนอทฤษฎีประชาธิปไตย พลามินาตซ์มีความเชี่ยวชาญพิเศษด้านทฤษฎีการเมือง และผลิตผลงานไว้ดังนี้

ผลงานหนังสือที่ พลามินาตซ์ เป็นผู้แต่ง ได้แก่

- ความยินยอม เสรีภาพ และพันธะหน้าที่ทางการเมือง (Consent, Freedom and Political Obligation)

- ลัทธิคอมมิวนิสต์ คืออะไร (What is Communism?) หนังสือเล่มนี้ จอห์น พลามินาตซ์ เขียนร่วมกับ สตีเฟน คิง ฮอลล์ (Stephen King-Hall)

- นักประโยชน์นิยมอังกฤษ ,พร้อมด้วย การตีพิมพ์ ประโยชน์นิยมของมิลล์ อีกครั้ง (The English Utilitarians, with a reprint of Mill's Utilitarianism)

- การเคลื่อนไหวแบบปฏิวัติในฝรั่งเศส ค.ศ. 1815 - 1871 (The Revolutionary Movement in France 1815 to 1871)

- จากมาร์กซ์ ถึง สตาลิน (From Marx to Stalin)

- ลัทธิมาร์กซ์แบบเยอรมันและลัทธิมาร์กซ์แบบรัสเซีย (German Marxism and Russian Communism)

- ว่าด้วยการปกครองโดยผู้ที่มาจากต่างแดน และการปกครองตนเอง (On Alien Rule and Self-Government)

- อุดมการณ์ (Ideology)

- ประชาธิปไตยและมายาภาพ : การตรวจสอบแง่มุมบางประการของทฤษฎีประชาธิปไตยสมัยใหม่ (Democracy and Illusion: An Examination of Certain Aspects of Modern Democratic Theory)

- ปรัชญามนุษย์ของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx's Philosophy of Man)

- มาคิอาเวลลี ฮอบส์ และรูสโซ (Machiavelli, Hobbes, and Rousseau)

- มนุษย์และสังคม: บทตรวจสอบเชิงวิพากษ์ต่อทฤษฎีที่สำคัญในทางการเมืองและสังคมบางทฤษฎี จากมาคิอาเวลลี ถึง มาร์กซ์ (Man and society : a critical examination of some important social and political theories from Machiavelli to Marx)

ส่วนผลงานที่ พลาเมนาทซ์ เป็นบรรณาธิการ ได้แก่

- หนังสือรวบรวมผลงานจากนักเขียนแนวเสรีนิยมชาวอังกฤษและฝรั่งเศส (Readings from Liberal Writers, English and French)

- เลิไวเอธาน (Leviathan)

สำหรับ หนังสือ “มนุษย์และสังคม: บทตรวจสอบเชิงวิพากษ์ต่อทฤษฎีที่สำคัญในทางการเมืองและสังคมบางทฤษฎี จากมาคิอาเวลลี ถึง มาร์กซ์” พลามินาทซ์ มุ่งตรวจสอบทฤษฎี โดยการวิพากษ์สมมติฐาน แนวคิด และทัศนคติของทฤษฎีนั้น ๆ หนังสือเล่มนี้เป็นการขยายความบทบรรยายที่จัดขึ้นหลายครั้งหลายคราที่มหาวิทยาลัยสามแห่ง อันได้แก่ มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย มหาวิทยาลัยฮาวเวิร์ด และมหาวิทยาลัยออกฟอร์ด ตอนที่ยากที่สุดของงาน คือ บทวิพากษ์ความคิดของเฮเกล โดยผู้เขียนได้รับคำวิพากษ์และคำแนะนำจาก Prof.H.L.A. Hart, Sir Isaiah Berlin, Prof.Herbert Deane of University of Columbia, Mr.William Weinstein และ Mr.John Torrance of Nuffield College

จุดเด่นประการหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ คือการชี้ถึงแนวทางการศึกษาแนวคิดทางการเมืองได้อย่างชัดเจน โดยพลามินาทซ์ ได้อธิบายความแตกต่างระหว่างแนวทางการศึกษาความคิดทางการเมืองสามแนวทาง อันได้แก่ ประวัติความคิดทางการเมือง ทฤษฎีการเมืองและปรัชญาการเมือง ไว้ในส่วนคำนำของหนังสือ แนวทางการศึกษาในแต่ละแนวนั้นมีวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ต่างกัน โดยที่เราสามารถผสมผสาน

แนวทางการศึกษาเหล่านี้ด้วยกัน ประเด็นการแยกแยะความแตกต่างระหว่างแนววิเคราะห์ทั้งสามแนวนี้นี้ มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งต่อผู้สนใจวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและปรัชญาการเมือง เพราะจะช่วยในการวางกรอบการวิเคราะห์และทิศทางการอ่าน และนำเสนองานด้านความคิดทางการเมืองได้ชัดขึ้น ดังนั้นผู้วิจารณ์จึงเน้นกล่าวประเด็นนี้เป็นพิเศษ แนวการศึกษาทั้งสามแนวทางตามที่ พลามีนาชอธิบายไว้ นั้น ผู้วิจารณ์ได้นำมาสรุป เรียบเรียงและขยายความได้ดังนี้

แนวการศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมือง เป็นการสืบค้นว่านักคิดมีอิทธิพลต่อกันอย่างไร นักคิดก่อนหน้าและนักคิดในยุคร่วมสมัยเดียวกันมีอิทธิพลต่อนักคิดอย่างไรบ้างและเปรียบเทียบความเหมือนความแตกต่างทางความคิดเพื่อให้เข้าใจความคิดของนักคิดได้อย่างชัดเจนและศึกษาความเป็นมาว่าของทฤษฎีว่าอยู่ในบริบทแวดล้อมหรือสภาพการณ์ของยุคใด สมัยใดอย่างไร การให้ความสำคัญกับประเด็นอิทธิพลของสภาพแวดล้อมแห่งยุคสมัยที่นักคิดมีชีวิตอยู่ ไม่ว่าจะเป็นบริบทแวดล้อมรอบตัว คือ ประวัติชีวิต หรือประเทศ การศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมืองนั้น เน้นศึกษาสภาพแวดล้อม เพื่อให้รู้ว่าทำไมนักคิดจึงคิดเช่นนั้น นักคิดมีวัตถุประสงค์อย่างไรในการเขียนงานของตน หรือมีมุมมองต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในยุคสมัยของตนอย่างไร แนวคิดนี้เชื่อว่าสังคมและการเมืองสัมพันธ์กับทฤษฎีสังคมและการเมือง เพราะช่วยในการก่อร่างและพัฒนาความคิดของนักคิด การศึกษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงที่นักคิดเขียนงานของตนเองนั้นจึงช่วยให้ทราบเป้าหมายและข้ออภิปรายของนักคิด นอกจากนี้ การศึกษาตามแนวทางนี้ ยังรวมถึงการศึกษาความสนใจยอมรับหรือการต่อต้านผลงานของนักคิดว่าอยู่ในช่วงสมัยใดและมีสาเหตุมาจากอะไร ซึ่งเชื่อมโยงถึงสภาพแวดล้อมในช่วงดังกล่าว

ขณะที่ประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมืองเน้นการศึกษาสภาพแวดล้อมจุดเน้นของทฤษฎีทางการเมือง อยู่ที่การทำความเข้าใจข้ออภิปรายถกเถียงของนักคิด การกล่าวถึงสภาพแวดล้อมนั้นเป็นเพียงส่วนเสริมที่มุ่งในการอธิบายประเด็นข้ออภิปรายถกเถียงให้เห็นได้ชัดเจนขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดพลาดคลาดเคลื่อน นักทฤษฎีการเมืองจึงต้องใช้วิจารณญาณของตนเองในการวินิจฉัยว่าจะกล่าวถึงสภาพแวดล้อมหรือบริบทส่วนใด แต่สิ่งจำเป็นที่นักทฤษฎีการเมืองต้องทราบ คือ

ความหมายของคำศัพท์ที่นักคิดต่าง ๆ ใช้ในการนำเสนอแนวคิดและข้ออภิปราย ถกเถียงและข้อควรใส่ใจ คือ บางครั้งแนวคิดและการนำเสนอข้ออภิปรายนั้นแสดงถึง มิติหรือแง่มุมหรือชั้นของความหมายที่อาจต่างไปจากที่นักคิดให้นิยามไว้ได้อีกด้วยและการสังเกตหรือมองให้เห็นความหมายได้ละเอียดลออต้องอาศัยการศึกษาข้ออภิปราย ถกเถียงของนักคิดนั้น ๆ อย่างละเอียดด้วยเช่นกัน

มุมมองของแนววิเคราะห์ทฤษฎีการเมืองเชื่อว่านักคิดที่ยิ่งใหญ่อย่างแท้จริง นั้น มีความเฉพาะตัว ดังนั้นผู้ศึกษาต้องอ่านงานอย่างระมัดระวัง ด้วยการใคร่ครวญ อย่างถี่ถ้วน แม้กระทั่งกับคำทั่วไปที่นักคิดใช้ เพราะนักคิดมักใช้คำนั้นสื่อความหมายที่ ต่างไปจากคนส่วนใหญ่ หรือการใช้ถ้อยคำเหล่านั้นเพื่อชี้ถึงที่ผู้คนไม่คุ้นเคย มองข้าม หรือไม่ใส่ใจ อีกทั้งนักคิดอาจมีรูปแบบและวิธีการนำเสนอและอภิปรายและการใช้ ภาษาที่ต่างไปจากคนส่วนใหญ่ และนักคิดใช้ภาษาแตกต่างกันเองอีกด้วย เพราะ เป็นไปได้ว่าภาษาโดยทั่วไป ยังไม่มีการตีประเด็น มิติหรือชั้นของความหมายได้ตามที่ นักคิดมองเห็นและต้องการนำเสนอออกมา นักคิดจึงต้องเรียงร้อยถ้อยคำเพื่อเสนอ กระบวนความคิดของตนเองขึ้นมา ดังนั้น แม้คำคำเดียวกัน นักคิดแต่ละท่านอาจให้ ความหมาย ความสำคัญ ที่ต่างกันไปได้ นักคิดบางท่านก็ได้ประดิษฐ์คำขึ้นมาใหม่ ซึ่ง เราก็จะต้องทำความเข้าใจความหมายของคำนั้น ๆ การทำความเข้าใจความหมายของคำ สำคัญที่นักคิดใช้ จึงเป็นเรื่องพื้นฐานและเกี่ยวข้องกันกับการทำความเข้าใจ แนวความคิดของนักคิดที่อาศัยการเชื่อมโยงคำสำคัญต่าง ๆ มานำเสนออย่างเป็น ระบบอย่างมีเหตุมีผลเพื่อนำเสนอข้ออภิปรายสนับสนุนหรือคัดค้านประเด็นต่าง ๆ โดย ภาพรวมแล้ว การศึกษาทฤษฎีการเมืองนั้นเป็นการตรวจสอบ แนวคิดของนักคิดอย่าง อย่างวิพากษ์วิจารณ์ด้วยความระมัดระวังใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วน

ในการเลือกว่าเราจะตรวจสอบแนวคิดใดนั้น ตามปกติเราจะเลือกพิจารณา ทฤษฎีที่มีชื่อเสียงที่สุด และเป็นที่คุ้นเคยที่สุด ด้วยการนำเสนอแนวคิดเหล่านี้ซึ่งเป็น แนวคิดและสมมติฐานของแนวคิดที่มีความสำคัญ นั่นคือ เรายังเห็นได้ว่าผู้คนยังคงใช้ กันอยู่ทั่วไปหรือยังคงสร้างข้ออภิปรายด้วยการใช้แนวความคิดเหล่านี้ขึ้นมา โดยผู้คนที่ สนใจอาจเป็นนักศึกษาทางด้านสังคมและการเมืองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่กับข้อโต้แย้ง ทางการเมือง การศึกษาตามแนวทฤษฎีการเมือง ต้องชี้ถึงจุดบกพร่อง ข้อจำกัดหรือ

ความหละหลวมในการอธิบายของนักคิด โดยการตรวจสอบอย่างวิพากษ์วิจารณ์ว่า ข้ออธิบายของนักคิดไม่สอดคล้องกับนิยามหรือข้อตั้งต้นของทฤษฎีของนักคิดเอง อย่างไรก็ตาม นิยามของนักคิดควรได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงความหมายให้เป็น ประการอื่นหรือไม่เพื่อให้ข้อเสนอกการใช้เหตุผลสนับสนุนของนักคิดเองมีน้ำหนักที่ดี ยิ่งขึ้น โดยเราจะตั้งคำถามในการตรวจสอบทฤษฎีให้มีความชัดเจน การศึกษาทฤษฎีที่ยิ่งใหญ่นั้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่คุ้นเคยและมีเนื้อหาที่รุ่มรวยสูง หากเรามีวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ แนวคิดที่ใช้ในการอธิบายสังคมและรัฐบาล ทฤษฎีเหล่านี้จะช่วยให้ได้มาก เพราะเป็นแนวความคิดที่มีข้ออธิบายถกเถียงที่ทรงพลังและน่าดึงดูดใจ นักศึกษาด้านสังคมและรัฐบาลจำเป็นต้องมองสมมติฐานที่นักคิดเหล่านั้นวาง ขึ้นมาอย่างระมัดระวัง ด้วยเหตุที่ว่าคำศัพท์ต่าง ๆ นั้นนักคิดอาจใช้สื่อความหมายที่ เฉพาะพิเศษต่างไปและอาจทำให้เราอ่านโดยไม่รอบคอบเข้าใจไขว้เขวได้ หลายคน อาจจะตั้งคำถามว่า การศึกษาทฤษฎีที่มีมายาวนานแล้วและสร้างขึ้นมาจากใน สภาพการณ์ที่แตกต่างจากสมัยของเราเป็นอย่างมากนั้น เป็นประโยชน์อย่างไร แนวคิด เหล่านี้เก่าแก่ มีความรุ่มรวยและหลากหลาย การอ่านแนวคิดเหล่านี้ช่วยประหยัดเวลา เพราะผ่านการกลั่นกรองซ้ำแล้วซ้ำเล่า จึงสามารถเข้าถึงสาระสำคัญได้อย่างรวดเร็ว ประโยชน์ที่ได้ คือ เราได้เรียนรู้การนิยามคำศัพท์หรือถ้อยคำหรือสร้างข้อสมมติฐาน ของตนได้อย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจน แม่นยำและสมจริงสมจัง อันเป็นประโยชน์ต่อนักสังคม วิทยาและนักรัฐศาสตร์ ที่ต้องการอธิบายข้อเท็จจริงและแสวงหาคำศัพท์เพื่อตอบ วัตถุประสงค์ให้ได้อย่างเพียงพอ การเรียนรู้ถึงการกล่าวข้ออธิบายถกเถียง ของนักคิด เป็นแบบฝึกหัดที่ดีที่จะช่วยพัฒนาให้เราสร้างข้ออธิบายถกเถียงที่รัดกุมหนักแน่นได้ นอกจากนี้ การศึกษาความคิดของนักคิดผู้มาก่อนเรา ช่วยให้เราหลีกเลี่ยงการกล่าวซ้ำ สิ่งที่ได้มีการกล่าวไว้แล้วและหลีกเลี่ยงการกล่าวซ้ำกับงานที่เขียนอธิบายไว้ดีกว่าผู้ กล่าวที่หลังอีกด้วย

การศึกษาทฤษฎีเก่า ๆ เหล่านี้ จะช่วยให้เรามีความเชี่ยวชาญในการจัดการ กับแนวคิดต่าง ๆ และมีข้อวินิจฉัยในการใช้แนวคิดได้ดีขึ้น เราจะได้มีความสามารถในการแยกแยะความเหมือนและความต่าง มีความถนัดและบางทีช่วยให้เราเคร่งครัดกับ ตัวเองและคนร่วมสมัยของเรามากยิ่งขึ้น ด้วยการที่เราใส่ใจศึกษาความคิดของนักคิดที่

ยิ่งใหญ่ ขณะเดียวกันเราก็ไม่ยอมตามความคิดของพวกเขาอย่างง่าย ๆ แต่เราใช้ความสามารถของเราให้ดีที่สุด ที่จะทำความเข้าใจความคิดของนักคิดและตัวเราเองก็นำเสนอแนวคิดข้ออภิปรายของเราเองให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่เราตั้งไว้ได้อย่างดี

ขั้น การศึกษาแบบทฤษฎีการเมืองนั้นตั้งคำถามว่า นักคิดให้คำอธิบายได้น่าฟังพอใจหรือไม่ สมมติฐานและแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายมีความรัดกุมหรือหละหลวมแค่ไหน และเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น อันเป็นการตรวจสอบในเชิงวิพากษ์ต่อสมมติฐานและแนวคิดต่าง ๆ ที่ใช้ในการอธิบายของนักคิด

สำหรับแนวทางการศึกษาแบบที่สาม คือการศึกษาแบบปรัชญาการเมือง พลมินาทซ์มองว่าเป็นการศึกษาแนวคิดของนักคิดจากงานของนักคิดเหล่านี้ โดยมองงานของนักคิดว่าเป็นการนำเสนอปรัชญาชีวิต หรือปรัชญาภาคปฏิบัติ ของนักคิดผู้มีความคิดอ่านลึกซึ้ง เนื่องด้วยผู้ที่มีความคิดละเอียดลึกซึ้งจำเป็นต้องจัดวางตัวเองไว้ในโลก ต้องทำความเข้าใจด้วยการใช้สติปัญญาและเข้าใจกับสภาพอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย และดำเนินการตามเป้าหมายของตนเองและตามเป้าหมายของโลก นักคิดจำเป็นต้องมีแนวคิดเรื่องโลกและตำแหน่งที่ทางของมนุษย์ในโลก แนวคิดดังกล่าวนี้เชื่อมโยงหลักศีลธรรมและความชอบมากกว่าของนักคิดเข้าไว้ด้วยกันอย่างใกล้ชิด อันเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกที่นักคิดมีต่อตัวเองและสภาพเงื่อนไขของการแสดงออกนี้อยู่ในรูปของการนำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับมนุษย์และเงื่อนไขของมนุษย์ นั่นคือการแสดงออกด้วยการนำเสนอแนวความคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งนั่นแสดงถึงลักษณะพิเศษที่มนุษย์มีเหนือสัตว์อื่น เนื่องจากมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีเหตุผลและมีสำนึกรับรู้ถึงตัวตนของตนเองได้ สิ่งมีชีวิตในลักษณะเช่นนี้เท่านั้นที่จะ สามารถแสดงความรู้สึกผ่านความคิดอ่านที่เป็นระบบต่อตัวเองและต่อสภาพเงื่อนไขรอบตัวและทฤษฎีที่แสดงความรู้สึกเช่นนั้น มีหน้าที่ในการให้ความหมายด้วยการแสดงถึงทัศนคติต่อมนุษย์และสภาพเงื่อนไขของมนุษย์ที่นักคิดมองเห็นว่าเหมาะสม มนุษย์ครุ่นคิดถึงตัวตนของตนเอง ด้วยเหตุด้วยผล ดังนั้นมนุษย์จึงมีความสามารถที่จะรู้จักตนเอง นักปรัชญาการเมืองขบคิดและตั้งคำถามอมตะที่ว่า มนุษย์ควรเป็นอย่างไรและสภาพเงื่อนไขของมนุษย์ควรเป็นอย่างไร

นักคิดแนวปรัชญาการเมืองนั้นเสนอคำตอบต่อคำถามอมตะว่ามนุษย์และสภาพเงื่อนไขของมนุษย์ควรเป็นอย่างไรและที่ทางของมนุษย์ในโลกเป็นอย่างไร การศึกษาแบบนี้จะจำกัดอยู่ที่ตัวบทของนักคิด โดยไม่ได้พิจารณากำเนิดที่มาของหรือสภาพการณ์ช่วงที่นักคิดสร้างทฤษฎีนี้ขึ้นมา ดังนั้นกิจกรรมของนักปรัชญาการเมืองคือการตั้งคำถามและการตอบคำถามด้วยการนำเสนอความคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผลเพื่อให้เข้าใจมนุษย์และสภาพแวดล้อมของมนุษย์มากขึ้น

ในส่วนของเนื้อหาหนังสือของ พลามินาทซ์เป็นตัวอย่างที่ดีของหนังสือแนวบทวิพากษ์ความคิดทางการเมือง ซึ่งผู้สนใจอาจจะอ่านทั้งเล่มหรืออ่านแยกบทตามแนวคิดนักคิดที่ตนเองสนใจได้ด้วย งานชิ้นนี้จึงเป็นงานสำหรับนักอ่านรุ่นหลังผู้สนใจใฝ่รู้และมีความพากเพียรที่จะพัฒนาตนเองในแนวทางการศึกษาเชิงวิพากษ์โดยเฉพาะด้านทฤษฎีและปรัชญาการเมือง ซึ่งผู้เขียนชี้ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของสมมติฐานแนวคิดและข้ออภิปรายของตัวบทต่าง ๆ โดยการอ่านด้วยจิตวิญญาณแบบปรัชญาการเมืองอันเป็นการเปิดบทสนทนาแบบเปิดในการแลกเปลี่ยนกันทางความคิดระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน อันเป็นเวทีในการฝึกฝนการใช้สติปัญญาและวิจารณญาณของเราเอง ในฐานะที่มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล การอ่านงานที่ลึกซึ้งคมคายเช่นหนังสือเล่มนี้จึงเป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาความคิดและสติปัญญาของเราได้อย่างดีทีเดียว